

kunde gives i Brug for kortere Aaremaal end 8 Aar; undtaget blev alle de Huse, der var oprettede som Tjenestehuse — man brugte den Definition: „Huse, der er overladte til Brug for Personer, der staar i fast Tjenesteforhold til Ejeren.“ Nu foreslaar den højtærede Minister, at Bestemmelsen skal lyde saaledes, at Loven „kommer ikkun til Anvendelse paa Huse paa Landet, der er oprettede til at udgøre et selvstændigt Husmandsbrug eller senere er overgaaet til at være et saadant.“

Det vil være meget vanskeligt at faa bedømt, om et Husmandsbrug falder her ind under; thi hvor stort et Jordareal skal der til, for at et Hus kan være oprettet som selvstændigt Husmandsbrug? Vi maa huske, at de allerfleste Huse, der her er Tale om, er Huse, der ligger under Godserne, og desværre er det saadan, at den Landbolovgivning, vi har haft, har fuldkommen frataget Husmændene en Ret, som blev forbeholdt Gaardmændene. Jeg har, da vi første Gang behandlede Fæsteloven, tilladt mig at udtale, at der skulde en højere juridisk Vidom til at forstaa Rigtigheden af, at naar man skar en Parcel fra en Bondegaard og oprettede et Hus paa den, var Fæstetvangen gaaet af en saadan Jordlod. Men det var det, der blev slaaet fast i Midten af forrige Aarhundrede; og nogen Betyrrelse har Husmændene i Virkeligheden ikke haft, før vi fik Loven af 1902, som bestemte, at de Huse, der havde været bortfæstede fra 1850 til 1. Januar 1903 og endnu var bortfæstede, ingen Sinde maatte nedlægges. Det er den eneste effektive Betyrrelse, der har været for den danske Husmandsstand. Ved Loven af 30. Juni 1919 har man villet sikre alle dem, der havde et almindeligt Lejemaal, et længere Brugsforhold, saaledes at de kunde føle sig mere trygge; og samtidig dermed vilde man sikre Arbejdsgiveren, hvor han har Tjenestehuse, hvis Brugere staar i et fast Tjenesteforhold til Ejeren, at bevare disse Huse til sine Arbejdere. Det er heller ikke i denne Lovgivning forbudt at oprette saadanne Huse eller lægge Jord til dem. Det kan man altsaa godt gøre i Fremtiden.

Da den nævnte Lov gik fra Folketinget, havde den paa et afgørende Punkt en anden Affattelse end den, der blev den endelige; jeg vil henstille saavel til den højtærede Minister som til Partierne her i Salen, om der ikke dermed vilde være naaet en klarere Affattelse, Hvad det her drejer sig om, er at faa en klar Definition af, hvad et Tjenestehus egentlig er. Vi havde affattet det paa gældende Sted i Loven saaledes, at der stod,

at Loven ikke kom til Anvendelse paa vederlagsfrit Brugsforhold, ej heller paa Huse, der benyttes som egentlige Tjenestehuse eller som Boliger for Godsets Funktionærer. Ved en saadan Affattelse havde man i Virkeligheden peget hen paa § 12 i Loven af 1902, hvor man har en Definition af Tjenestehuse. Det var alle disse Huse, der omtales i denne § 12, som man mente skulde undtages fra Lovens Bestemmelse. Jeg skal tillade mig at citere nogle Linier heraf. Der staar: „Naar Huse paa Landet gives til Bolig og Brug for Ejerenes Betjente og Tyende som en Del af Lønnen, skal det ske ifølge en skriftlig Kontrakt, som udtrykkelig siger, at naar Tjenestetiden lovligen ophører i Henhold til Bestemmelserne i Tyendeloven af 10. Maj 1854, skal han fraflytte den i Forbindelse med Tjenesten overdragne Bolig med Tilliggende.“ Jeg mener, at et saadant Tjenesteforhold er det samme som at være i Besiddelse af et saadant Hus, det vil sige at faa et fast aarligt Vederlag og være forpligtet til at arbejde paa Ejendommen. Men det er ikke det samme som, naar der oprettes en Arbejderkontrakt med Landarbejderforbundet, og man faar en vis Betaling. Derfor bliver Huset efter min Mening ikke noget Tjenestehus, i alt Fald maa jeg hævde, at alle de Huse, der ikke var Tjenestehuse, da Loven af 30. Juni 1919 traadte i Kraft, kan efter den Tid ikke være blevet Tjenestehuse, men maa fremdeles være Huse, der er underkastede Lovens Bestemmelser.

Jeg vil haabe, at vi under Forhandlingerne her i Salen og i det kommende Udvalg vil kunne komme til en klar Afgørelse af, hvad man forstaaer ved disse Tjenestehuse. Jeg giver den højtærede Minister Ret i, at Love kan ikke skrives for godt, og hvor meget Umage man end gør sig for at skrive Lovens Paragraffer saa klart som muligt, vil det dog til syvende og sidst i høj Grad afhænge af et Skøn. Det skulde netop være Kommissionens Opgave at skønne over dette Forhold, hvorvidt et Hus maa betragtes som et Tjenestehus eller som et almindeligt Lejehus.

Med disse Bemærkninger skal jeg anbefale Lovforslaget til videre Behandling og til en nøje Prøvelse i det Udvalg, jeg senere skal tillade mig at foreslaa.

P. Andersen: Som Medlem af den fynske Kommission for Brugen af Huse paa Landet havde jeg den Ære at deltage i et Møde i Landbrugsministeriet, der havde til Formaal at forberede de Ændringer i Loven, som den højtærede Minister vilde foreslaa.